

v evropské politice (10. 7. – 16. 7. 2017)

Událost týdne:

16. července protestovaly tisíce lidí ve velkých polských městech kvůli chystaným změnám v soudnictví, které prosazuje vládnoucí konzervativní strana Právo a spravedlnost (PiS). Lidé protestovali proti zákonu, který byl polským parlamentem schválen v tomtéž týdnu a posiluje roli poslanců při jmenování soudců. PiS přitom disponuje většinou v obou komorách parlamentu. Kritici tvrdí, že zákon porušuje ústavní dělbu moci. V dalším zákoně navíc PiS navrhla vyměnit soudce nejvyššího soudu s výjimkou těch, které by vybral ministr spravedlnosti. Tím by výrazně vzrostly jeho pravomoci. Podle opozice, která situaci značila za „státní převrat“, si chce PiS soudy podmanit. Evropská komise reagovala prohlášením, že se bude v následujícím týdnu situací okolo polského soudnictví zabývat.

10. července informovala agentura ČTK, že ruský voják Viktor Agejev, kterého v předcházejícím měsíci zajala ukrajinská jednotka na východě země, prohlásil, že nebyl ze strany ruských velitelů varován, že se ho zřeknou, pokud bude zajat. Potvrdil, že v ruské armádě sloužil na základě kontraktu, což ruské ministerstvo obrany popírá.

10. července prohlásil ukrajinský prezident Petro Porošenko po setkání s generálním tajemníkem Severoatlantické aliance (NATO) Jensem Stoltenbergem v Kyjevě, že Ukrajina a NATO zahájí jednání o akčním plánu týkajícím se členství Ukrajiny v NATO. Přihlášku by Ukrajina chtěla dle Porošenka podat v roce 2020.

11. července nevyhověl Evropský soud pro lidská práva (ESLP) stížnosti belgické a marocké muslimky, když rozhodl, že Belgie smí na veřejnosti zakazovat nošení šátků, které zahalují celkově či z části postavu a hlavu. Zákaz platí v Belgii stejně jako ve Francii od roku 2011 a podle soudu usiluje o zajištění bezproblémového soužití v demokratické společnosti. Podle stěžovatelek se však jedná o diskriminaci.

13. července oznámil francouzský prezident Emmanuel Macron během návštěvy amerického prezidenta Donalda Trumpa v Paříži, že Francie bude od roku 2018 zvyšovat vojenský rozpočet s cílem naplnit do roku 2025 závazek vůči NATO, který spočívá v celkových výdajích na armádu ve výši 2 % HDP. V letošním roce Macronova vláda vojenský rozpočet snížila, neboť nechtěla překročit tříprocentní rozpočtový schodek, který požaduje EU. Trump v týž den po jednání s Macronem nevyločil možnou změnu postoje k pařížské klimatické dohodě, od níž Spojené státy nedávno odstoupily.

13. července představila Velká Británie návrh zákona, tzv. Great Repal Bill, který by se měl stát základním stavebním kamenem při odloučení Británie od EU. Podle zákona skončí nadřazenost unijního práva nad britským dnem výstupu země z Unie. Zákon přenesení do britského právního řádu všechny platné unijní normy, bude je však možné doplnit nebo zrušit. Parlamentní projednávání zákona má být zahájeno v září. Labouristé oznámili, že zákon přijmou při splnění šesti podmínek, mezi něž patří i přenesení Listiny základních práv EU do britského práva. To však konzervativní kabinet premiérky Theresy Mayové odmítá.

13. července zahájila Evropská komise (EK) řízení proti Maďarsku kvůli maďarskému zákonu o nevládních organizacích, zavádějící silnější kontrolu nevládních organizací získávajících finance ze zahraničí. Zákon podle EK odporuje evropskému právu, neboť omezuje občanskou společnost, která je klíčová pro demokracii.

15. července prohlásil turecký prezident Recep Tayyip Erdogan během svého proslovu při příležitosti prvního výročí neúspěšného pokusu o státní převrat, že strůjci puče budou potrestáni „sražením hlavy“. V následujícím projevu před parlamentem zopakoval, že má v úmyslu obnovit trest smrti, a to navzdory kritice ze strany EU. Během loňského puče zemřelo v Turecku 250 lidí, více než dva tisíce osob bylo zraněno. Turecko viní ze zosnování puče hnutí duchovního Fethullah Gülena. V souvislosti s výročím chtěli k tureckým krajanům v Nizozemsku a Rakousku prohodit někteří turečtí státníci, zmíněné země jim to však nedovolily.

